

ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

9-րդ դասարանի հայոց լեզվի կենտրոնացված ավարտական քննության

9-րդ դասարանի հայոց լեզվի կենտրոնացված ավարտական քննությունը անցկացվում է թեստով:

Թեստը բաղկացած է 2 մասից և պարունակում է 32 առաջադրանք:

- 1-ին մասում 16 անկախ առաջադրանքներ են, որոնցից 12-ը ընտրովի պատասխաններով (տրվում են 4 տարբերակներ, որոնցից միայն մեկն է ճիշտ), 4-ը՝ կարճ պատասխանով՝ տրված հարցի պատասխանի ինքնուրույն դուրսբերմամբ: Կարճ պատասխանով 4-րդ առաջադրանքը 4 միավորանոց է: Այս մասից աշակերտը կարող է հավաքել առավելագույնը 19 միավոր:
- 2-րդ մասում տրվում է որևէ տեքստ և դրա հիման վրա կազմված առաջադրանքներ: Տեքստը կարող է լինել գեղարվեստական կամ գիտահանրամատչելի: Գեղարվեստական տեքստը ընդգրկում է շուրջ 200 բառ, գիտահանրամատչելի տեքստը՝ շուրջ 150: Այս մասի առաջադրանքների ընդհանուր քանակը 16 է, որոնցից 8-ը ընտրովի պատասխանով են, 8-ը՝ կարճ: Այս մասից աշակերտը կարող է հավաքել առավելագույնը 16 միավոր:

Յուրաքանչյուր առաջադրանքի և յուրաքանչյուր ենթահարցի ճիշտ պատասխանին տրվում է 1-ական միավոր:

Թեստի առավելագույն միավորը 35 է, որը բերվում է գնահատման 20 միավորանոց համակարգի՝ համապատասխան սանդղակի միջոցով:

Թեստի առաջադրանքները լուծելու և պատասխանների ձևաթուղթը լրացնելու համար հատկացվում է 120 րոպե:

Գնահատման սանդղակ

Միավորներ	Գնահատական
0-1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7-8	7
9-10	8
11-12	9
13-14	10

Միավորներ	Գնահատական
15-16-17	11
18-19-20	12
21-22	13
23-24	14
25-26	15
27-28	16
29-30	17
31-32	18
33-34	19
35	20

ՑՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

9-րդ դասարանի հայոց լեզվի կենտրոնացված ավարտական քննության ձևաթղթերը ստուգողներին և բողոքարկումն իրականացնողներին

- Ստուգել միայն **կարմիր գրիչով**:
- Ստուգումն սկսել՝ պատասխանների դատարկ թողած բոլոր տեղերում դնելով **Z** նշանը՝
 - ✓ ընտրովի պատասխանով առաջադրանքի բոլոր 4 վանդակներում,
 - ✓ կարճ պատասխանով առաջադրանքի տողում,
 - ✓ չօգտագործված ուղղման դաշտում:
- Ընտրովի պատասխանով՝ 1-12 և 17-24, առաջադրանքները ստուգելիս սխալ տեղում դրված **X** նշանը կարմիր գրիչով վերցնել օղակի մեջ: Միևնույն սյունակում մեկից ավելի նշում ունենալու դեպքում բոլորը կարմիր գրիչով վերցնել օղակի մեջ և տվյալ առաջադրանքի պատասխանը համարել սխալ, եթե անգամ ճիշտ է նշումներից որևէ մեկը:
- Կարճ պատասխանով՝ 13-16 և 25-32, առաջադրանքները ստուգելիս ստուգողի կողմից լրացվող դաշտում տվյալ առաջադրանքի համարին համապատասխանող վանդակում կարմիր գրիչով դնել **X** նշանը, եթե պատասխանը ճիշտ է, և **Z** նշանը, եթե պատասխանը սխալ է:
- Կարճ պատասխանով առաջադրանքները ուղղման դաշտ չունեն: Եթե աշակերտը այս առաջադրանքների տողերում ջնջել և փոխել է պատասխանը, համարել սխալ:
Քացառություն են համարվում այն դեպքերը, երբ աշակերտը ակնհայտորեն խառնել է պատասխանների տողերը, օրինակ՝ լրացնելն սկսել է 1 տող ներքևից:
- **Կարճ պատասխանները գնահատելիս՝**
 - ✓ ճիշտ համարել աշակերտի կողմից թե՛ ուղիղ, թե՛ թեք ձևով գրված բառը, օրինակ՝ պահանջ, *դուրս գրել բարդ բառը (բառը տեքստում բացառական հոլովով է՝ ջրհորից)*, պատասխան, *ջրհոր* կամ *ջրհորից*,
 - ✓ եթե միևնույն տողում 1-ից ավելի պատասխաններ են, և այդ պատասխաններից մեկը սխալ է, առաջադրանքին միավոր չտալ,
 - ✓ ուղղագրական և կետադրական սխալների դեպքում թեստից վաստակած ընդհանուր միավորից միավորներ հանել հետևյալ կարգով՝
 - 1 ուղղագրական սխալի դեպքում՝ 1 միավոր,
 - 2 ուղղագրական սխալի դեպքում՝ 2 միավոր,
 - 3 և ավելի ուղղագրական սխալների դեպքում՝ 3 միավոր,
 - 2 կետադրական սխալի դեպքում՝ 1 միավոր,
 - 3-4 կետադրական սխալի դեպքում՝ 2 միավոր,
 - 5 և ավելի կետադրական սխալների դեպքում՝ 3 միավոր,*միայն 1 կետադրական սխալի դեպքում միավոր չհանել:*

Ծանուցում. 16-րդ առաջադրանքում պահանջվում է տրված 4 բառերը ենթարկել համապատասխան ձևափոխությունների և համապատասխան հերթականությամբ տեղադրել նախադասության բաց թողած տեղերում: Յուրաքանչյուր ենթակետի համար 1-ական միավոր է տրվում այն դեպքում, եթե տվյալ ենթակետում գրված է համապատասխան բառը, և այն ենթարկված է ճիշտ ձևափոխության (հոլով, հոլովում, թիվ, առում, դեմք, ժամանակաձև)՝ առանց քերականական սխալների: Օրինակ՝ միավոր չտալ, եթե *փախչել* բայը գրված է *փախնում են* բառաձևով, եթե անգամ գրված է ճիշտ տեղում և ճիշտ դեմքով, թվով և ժամանակաձևով:

Պատասխանների ձևաթուղթ

Հայոց լեզու

□ □ □ □ □ □ □ □

ԳԹԿ անձնական համար

ազգանուն

անուն

հայրանուն

Թեստ №

1 □ 2 □ 3 □ 4 □

□ □ □ □ □ □ □ □

ԳԹԿ անձնական համար

Մաս 1

Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
<u>1</u>	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	<u>1</u>
<u>2</u>	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	<u>2</u>
<u>3</u>	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	<u>3</u>
<u>4</u>	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	□	<u>4</u>

Լրացնում է ստուգողը

Միավորը՝ 1-12-ում

Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

13

16.

14 Սխալ է՝

1.

Պետք է լինի՝

2.

15 Սխալ է՝

3.

Պետք է լինի՝

4.

13	□	16	□
		1	□
14	□	2	□
		3	□
15	□	4	□

Միավորը՝ 13-16-ում

Մաս 2

Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

	17	18	19	20	21	22	23	24	
<u>1</u>	□	□	□	□	□	□	□	□	<u>1</u>
<u>2</u>	□	□	□	□	□	□	□	□	<u>2</u>
<u>3</u>	□	□	□	□	□	□	□	□	<u>3</u>
<u>4</u>	□	□	□	□	□	□	□	□	<u>4</u>

Ուղղման դաշտ 1-12 և 17-24 առաջադրանքների համար

	□	□		□	□
<u>1</u>	□		<u>1</u>	□	
<u>2</u>	□		<u>2</u>	□	
<u>3</u>	□		<u>3</u>	□	
<u>4</u>	□		<u>4</u>	□	

Միավորը՝ 17-24-ում

Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

25 29

25 □ 29 □

26 30

26 □ 30 □

27 31

27 □ 31 □

28 32

28 □ 32 □

Միավորը՝ 25-32-ում

Ստուգող՝
Հանձնաժողովի նախագահ՝

Գնահատականը

Միավորների գումարը

Թեստի նմուշ Մաս 1

- 1 Ռ՞ր շարքի բոլոր բառերում է գրվում միևնույն տառը կամ տառակապակցությունը (փակագծերում նշվածներից որևէ մեկը):
- 1) բաց-թյա, ան-րինակ, տն-րեն (օ կամ ո)
 - 2) կ-կվել, ճրագալույ-, մտա-ածին (ծ կամ ց)
 - 3) հեղ-եղել, հայթ-այթել, խոնար-ել (հ կամ -)
 - 4) ու-կոր, ու-ակի, գործու-ում (դ կամ դդ)
- 2 Ռ՞ր շարքի բոլոր բառերի բաղադրիչներն են գրվում անջատ:
- 1) մուգ(կապույտ), դռնե(դուռ), ի(սրտե)
 - 2) ամենա(բարձր), ծովից(ծով), դեմ(դիմաց)
 - 3) դեմ(առնել), ուս(ուսի), մեկ(երկրորդ)
 - 4) անթիվ(անհամար), հարյուր(մեկ), մեջ(ընկնել)
- 3 Ռ՞ր բառում է գաղտնավանկի **ը**-ն ճիշտ տեղադրված:
- 1) ս(**ը**)փոփել
 - 2) ձեռ(**ը**)նպահ
 - 3) խառ(**ը**)նվածք
 - 4) խնդ(**ը**)րել
- 4 Ռ՞ր հատվածում դարձվածք **չկա**:
- 1) Քանի՞ անգամ են ձեռքից գնացել,
Քանի՞ ցավից են պրծել աշխարհում...
 - 2) Խելքս բան չի կտրում
Այս աշխարհի բանից:
 - 3) Աչքերս քար են կտրում զարմանքից
Այս զարման շենք ու շնորհքի վրա:
 - 4) Անտառի խոր ու խրթին
Լռությունն է երերում...
- 5 Ռ՞ր շարքում պարզ բառ **չկա**:
- 1) խնդիր, զարեջուր, մագանոթ
 - 2) հրեղեն, ձիարշավ, ճանապարհ
 - 3) ընձառյուծ, երանգ, խոսավող
 - 4) գնդաձև, պատշար, շողշողուն
- 6 Ռ՞ր տարբերակի բառերը հականիշներ **չեն**:
- 1) հակիրճ-երկարաշունչ
 - 2) կայուն-երերուն
 - 3) սնապարծ-համեստ
 - 4) խրթին-կարևոր

7 Ո՞ր տարբերակում են ընդգծված բոլոր բառերը դերանուններ:

- 1) **Քոլորն** էլ **լիենց** դժվար մտքերի հետ էին. ձիերն էին համեմատում **լրար**:
- 2) Աղբյուրի **մոտ** տեղի ունեցող **նրանց** գրույցը փոխեց **լր** խաղաղ ու առօրյա հունը:
- 3) **Ապա** ձիուն մոտենում էին **մի քանի** հոգի, թղթի վրա **ինչ-որ** նշումներ անում:
- 4) **Մինչև** անգամ տղան էր լուռ, որովհետև **ոչ ոք** սիրտ չուներ **նրան** լսելու:

8 Ո՞ր շարքի բառերից ոչ մեկը **ա** հոլովման **չի** ենթարկվում:

- 1) կաղին, ոչ ոք, նախապապ
- 2) տղամարդ, աղախին, արփի
- 3) կիրակի, ամուսին, հավաքատեղի
- 4) տատ, հայելի, շանթարգել

9 Ո՞ր շարքի բոլոր բառերն են ածականներ:

- 1) պատահական, ոսկե, հիմա
- 2) լռակյաց, ալյուրոտ, մաքուր
- 3) այսպիսի, ձմեռային, ծեր
- 4) սարսափելի, դողացող, իմաստալից

10 Ո՞ր տարբերակն է տրված նախադասության քերականական և տրամաբանական շարունակությունը:

Շարունակելով ճանապարհը՝ հասանք մի հեղեղատի,

- 1) քանի որ խորհուրդ տվեցի ընկերոջս սպասել, մինչև հեղեղը դադարի:
- 2) որոնց բարձունքից լավում էր բուի կռիւնչը:
- 3) թեկուզ և հանգստի համար հարմար պահ չէինք ընտրել:
- 4) որից պետք է անցնեինք դիմացի կիրճը:

11 Ո՞ր հատվածում անձնավորում **չկա**:

- 1) Կապույտ մրրիկ է պայթել,
Կապույտ մշուշ է...
Ուռին ուզում է փախչել,
Բայց արդեն ուշ է:
- 2) Ուռին ճչում է կարծես.
-Հասե՛ք. աղետ է:-
Առուն ուշքի է եկել
Եվ արդեն գետ է:
- 3) Ինչ-որ տազնապ է ձորում,
Ինչ-որ սարսուռ է...
Ուշաթափվել է առուն,
Եվ ուռին լուռ է:
- 4) Հավքը բախվեց ուռենուն...
Ոստերից նրա,
Մոլորակներ թափվեցին
Քարերի վրա:

12 Ո՞ր նախադասության մեջ կետադրական սխալ կա:

- 1) Ձին գլուխը կախեց արածելու, մի երկու բերան խոտ պոկեց, բայց անհանգստացնող ինչ-որ բան կար, և ձին գլուխը բարձրացրեց:
- 2) Ես՝ հրացանս առաջ մեկնած, մատս ձգանին, վազեցի դեպի շունը, իսկ նա ահարկու հայացքով որսը մեխել է տեղում:
- 3) Ես իսկույն վազեցի՝ բռնելու եղնիկին, սակայն նա մի ակնթարթի մեջ թռավ լուսամուտից պարտեզը և ծածկվեց խավարի մեջ:
- 4) Նրա դեմքն այժմ խաղաղ էր. նա գտել էր մի միջոց, որ կարող էր հանգստացնել իրեն:

13 Նախադասությունները դասավորի՛ր քերականական և տրամաբանական ճիշտ հաջորդականությամբ: Գրի՛ր միայն նախադասությունների համարները:

1. Ձորի գլխին կանգնեցի, և երբ աղջիկը մի անգամ էլ բարձրացավ, նայեց իմ կողմը, ձեռքով արի:
2. Արտում կռացած կանայք կանաչին ընկած թռչունների էին նման:
3. Նա իսկույն կռացավ արտի վրա, իսկ ես արագացրի քայլերս՝ ձիապանին հասնելու:
4. Եվ այդ երամից մեկը՝ գորշ շորերով մի աղջիկ, ավելի հաճախ էր բարձրանում, ձեռքը դնում ճակատին, որ արևի շողերը չխանգարեն տեսնելու անտառի մեջ հավիող արահետը և միայնակ անցվորին:

Պատասխան՝ _____

14 Գտի՛ր նախադասության մեջ թույլ տրված բառագործածության սխալը և ուղղի՛ր:

Օրեր շարունակ երկինքը պատող ամպերը ցրվեցին, և փողոցները հեղեղած անձրևաջուրը սկսեց կամաց-կամաց տեղիք տալ:

Պատասխան՝ սխալ է՝ _____

պետք է լինի՝ _____

15 Գտի՛ր նախադասության մեջ թույլ տրված քերականական սխալը և ուղղի՛ր:

Իմ քեռի Վահանը մայրիկիս ու քրոջս հետ վերադարձան ու մտան տուն՝ սուրճ խմելու:

Պատասխան՝ սխալ է՝ _____

պետք է լինի՝ _____

16

Տրված բառերը տեղադրել՝ բաց թողնված տեղերում՝ ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների: Պատասխանում համապատասխան թվերի դիմաց բառերը գրի՛ր նախադասության մեջ քո տեղադրած հերթականությամբ և համապատասխան քերականական ձևափոխություններով:

Երբ սև կետը արևով ճանապարհին, նա տեսավ երեք ձի, որոնք սլանում էին՝ ձյան փոշի, որ տակ շողում էր արծաթի գույնով:

(ողողել, բարձրանալ, արև, հասնել)

Պատասխան՝ 1. _____ 2. _____

3. _____ 4. _____

Մաս 2

Կարդա՛ տեքստը և կատարի՛ր առաջադրանքները:

I

1. Երկրի մթնոլորտի վերին նոսր շերտերում՝ 80-1000 կմ բարձրության վրա, երբեմն տեղի է ունենում բնության զարմանահրաշ երևույթներից մեկը՝ բևեռափայլը: 2. Դա մի յուրատեսակ լուսարձակում է, որ դիտվում է հիմնականում Երկրի բևեռային շրջաններում, հազվադեպ՝ նաև միջին լայնություններում: 3. Հայաստանում 1098-1100 թվականներին դիտվել է չորս բևեռափայլ: 4. Բևեռափայլը անչափ գրավիչ տեսարան է. երկնքի ամբողջ հյուսիսային կողմը լուսավորվում է կարմիր ու կանաչ երկու հսկայական, շողշողուն կամարներով: 5. Անընդհատ ձևափոխվելով ու երփներանգվելով՝ կամարները մեկ անհետանում են, մեկ նորից հայտնվում: 6. Հանկարծակի մութ երկինքը ասես նետահարում են պայծառ ճառագայթները, իսկ ժամանակ առ ժամանակ օդում կախվում են կարմիր ծոպերով զմրուխտե «վարագույրներ»: 7. Պայծառ, հիասքանչ բևեռափայլը, կամ ինչպես հյուսիսում են անվանում, հյուսիսափայլը, երկնքում փողփողում է մի քանի ժամ անընդհատ:

II

1. Բևեռափայլերը Արեգակի ակտիվության հետևանք են: 2. Արեգակի հսկայական շիկացած գունդը տիեզերական տարածություն է ճառագայթում վիթխարի քանակությամբ ջերմություն և արտանետում էլեկտրականությանը լիցքավորված նյութի մանրագույն մասնիկների հոսքեր: 3. Այս երևույթը կոչվում է արեգակնային քամի: 4. Հասնելով երկրի մթնոլորտի վերին շերտերը՝ այդ մասնիկները բախվում են օդի մոլեկուլներին, և սրանք սկսում են փայլվել տարբեր գույներով՝ դեղին, կանաչ, կապույտ, կարմիր, մանուշակագույն, նարնջագույն: 5. Բևեռափայլի աղեղները երբեմն անցնում են 5000 կմ-ից:

6. Երկրից բացի միակ այլ մոլորակը, որտեղ մինչ օրս նկատվել են բևեռափայլեր, Սատուրնն է:

17) Ո՞ր միտքը չի բխում տեքստից կամ հակասում է նրա բովանդակությանը:

- 1) Բևեռափայլի կամարները կարող են ձգվել հազարավոր կիլոմետրեր:
- 2) Պատահել է, որ Հայաստանի տարածքում 2 տարում դիտվել է 4 բևեռափայլ:
- 3) Տիեզերքում միակ մոլորակները, որոնց վրա կարող են բևեռափայլեր տեղի ունենալ, Երկիրն ու Սատուրնն են:
- 4) Բևեռափայլերը կապված են Արեգակի ակտիվության հետ:

18) II հատվածի ո՞ր նախադասության մեջ կապ խոսքի մաս կա:

- 1) 2
- 2) 3
- 3) 4
- 4) 6

19) I հատվածի ո՞ր նախադասության մեջ վերաբերական կա:

- 1) 3
- 2) 4
- 3) 5
- 4) 6

20) I հատվածի ո՞ր նախադասության մեջ անորոշ դերբայ կա:

- 1) 1
- 2) 3
- 3) 5
- 4) 6

21) Ո՞ր նախադասության մեջ բաղադրյալ ստորոգյալ չկա:

- 1) I. 4
- 2) I. 5
- 3) II. 1
- 4) II. 6

22) Ո՞րն է պարզ նախադասություն:

- 1) I. 1
- 2) I. 2
- 3) II. 2
- 4) II. 4

23] Տրված նախադասության մեջ ընդգծված բառը ի՞նչ պաշտոն է կատարում:

Հասնելով երկրի մթնոլորտի վերին շերտերը՝ այդ մասնիկները բախվում են օդի մոլեկուլներին:

- 1) տեղի պարագա
- 2) հանգման անուղղակի խնդիր
- 3) ուղիղ խնդիր
- 4) ձևի պարագա

24] Նախադասության անդամներից որի՞ ձևաբանական վերլուծության մեջ սխալ կա:

Արեգակի հսկայական շիկացած գունդը տիեզերական տարածություն է ճառագայթում վիթխարի քանակությամբ ջերմություն:

- 1) *Արեգակի* – հատուկ գոյական
- 2) *շիկացած* – ածական
- 3) *ճառագայթում է* – բայ, սահմանական եղանակ
- 4) *ջերմություն* – գոյական, անորոշ առում

25] Գրի՛ր մեկ բան, ինչին կարող եմ նմանվել բևեռափայլերը:

Պատասխան՝ _____

26] I հատվածից դո՛ւրս գրի՛ր մեկ բառ, որում երկհնչյունի հնչյունափոխություն կա:

Պատասխան՝ _____

27] I հատվածից դո՛ւրս գրի՛ր փոխաբերական իմաստով գործածված մեկ բառ:

Պատասխան՝ _____

28] Տեքստից դո՛ւրս գրի՛ր գերադրական աստիճանով դրված ածականը:

Պատասխան՝ _____

29] II հատվածից դո՛ւրս գրի՛ր բազմապատկական բայը:

Պատասխան՝ _____

30 I. 1 նախադասությունից դո՛րս գրիր մակբայը:

Պատասխան՝ _____

31 80 թիվը գրի՛ր տառերով:

Պատասխան՝ _____

32 Գրի՛ր I հատվածի այն նախադասության համարը, որում ստորոգյալի լրիվ գեղչում կա:

Պատասխան՝ _____